

110
sanctificatio nulli datur absque Christi merito. Et hæc ratio procedit de gratia antiquorum Patrum, quatenus fuit quædam dispositio et preparatio ad Christi adventum. Itaque generalis regula erit, Christum non meruisse ea quæ suam incarnationem antecesserunt, nisi talia fuerint, quæ ad homines sanctificandos pertinerent, propter rationem factam, quæ magis ex sequenti sectione constabit.

14. Incarnationem subsecutas circumstantias meritus est Christus. — De circumstantiis autem tertii generis dicendum est, Christum illas meruisse, quia in eis non procedit ratio facta, cum sint posteriores incarnatione, et non est alia quæ obstet, de qua re dicemus latius infra, quæst. 19.

15. Objectio. — Sed contra, primo, nam Apocal. 5 dicitur: *Dignus est agnus, qui occisus est, accipere divinitatem*, etc. Illa autem particula, *qui occisus est*, habet vim notæ causalis, id est, quia occisus est. Sicut paulo antea dicitur: *Dignus es, Domine, accipere librum, et aperire signacula ejus, quoniam occisus est.* Et Psalm. 44 dicitur: *Dilexisti justitiam, et odisti iniquitatem, propterea unxit te Deus*, etc. Quod de unctione humanitatis per divinitatem exponit ibi Augustinus, et Ansel., ac Beda ad Hebræ. 4. Respondetur ad primum testimonium, ibi esse sermonem de manifestatione divinitatis, quam Christus sua passione meruit. Ita Ruper., S. Thom., Carthus., Lyra, et alii. Secundum vero testimonium primo exponi potest de unctione gratiæ gratum facientis, ut videtur exponere Athanas., oratio. 2 contra Arianos, 4 fol. ante finem, ubi hoc exponit de sanctificatione per Spiritum Sanctum, qua ipse Christus seipsum ut hominem sanctificavit, juxta illud Joan. 17: *Ego sanctifico me ipsum, quam sanctificationem dicit factam esse in Jordane quoad nos, quia, scilicet, tunc nobis manifestata est, et propter nos in eum descendisse Spiritum Sanctum declaratum est.* Quam expositionem secutus Hilarius, libro 15 de Trinitate, circa medium, expresse dicit hanc unctionem fuisse in Christo ex merito, et ita exponit illam particulam: *Dilexisti justitiam, propterea, etc.* Sed hæc expositio tangit quæstionem aliam, scilicet, an Christus meruerit suam gratiam habitualem, de quo infra.

16. Secundo ergo Hieronymus, in 3 tom., epist. 140, ad Principiam, particulam propter, de causa meritoria exponit, tamen unctionem illam intelligit de *oleo exultationis*, quo in resurrectione unctus est, et de exaltatione, et

20. Hinc ad secundam interrogationem dici

regno, quod suis meritis obtinuit. Et hæc expressio habetur nomine ejusdem Hieronymi super Psalm. 44. Nec multum ab ea distat Ambrosius, ad Hebr. 1.

17. Tertio tamen, si per unctionem intelligamus ipsam unionem ad Verbum, ut multi Patres intelligunt, ut dicemus infra, quæst. 7, illa particula propter, non de causa meritoria, sed de finali intelligenda est, ita ut sensus sit: Quia alii homines declinaverunt et defecerunt, ut tu odisses iniquitatem, et justitiam in omnibus diligeres, *propterea unxit te Deus, Deus tuus.* Et ita exponunt supra citati, Augustinus, Anselm. et Beda, et Cyrillus Ale xand., lib. 8 Thesaur., capite primo, circa finem.

18. Sed quæret aliquis, esto non meruerit Christus incarnationem suam, ut in principio facta est, an saltem meruerit, vel continuationem et perseverantiam illius unionis, vel quasi extensionem ejus ad omnes partes materiæ, quas paulatim per nutritionem acquirebat, vel quasi restitutionem ejus quæ in resurrectione facta est. Cum enim in triduo non fuerit humanitas, nec fuit unio ad humanitatem, et in resurrectione iterum restituta est; hæc enim omnia videntur esse posteriora incarnatione, ut in principio facta, atque adeo respectu illorum posse salvani omnes conditions ad meritum necessarias, et cessare omnes rationes supra factas.

19. Dici tamen potest ad primam interrogationem, hanc gratiam unionis de se esse perpetuam, et ut talem a principio dari, et ideo in illa non esse quid distinctum continuationem a prima donatione, præsertim cum dona Dei ex parte ejus irrevocabilia sint, quamdiu creatura non ponit impedimentum; quod in hoc mysterio locum non habet, quia humanitas semel unita non potest divinæ gratiæ impedimentum ponere; quod simile est in beatitudine, et ideo in illa idem est mereri beatitudinem, et mereri perpetuam ejus conservationem; sic ergo in hac gratia unionis idem fuit gratiam ipsam gratis dari, et perpetuam durationem ejus. Et quamvis fortasse non implicet contradictionem hanc gratiam, solum prout intelligitur coexistere uni instanti, gratis dari, et ut perseverantem et durantem esse præmium meritorum, tamen id nec videtur consentaneum naturæ ejus, cum de se perpetua sit, nec modo communicationis divinæ gratiæ, cuius dona (ut diximus) sunt sine pœnitentia.

20. Hinc ad secundam interrogationem dici

414
potest, non oportere ponere meritum illius quasi extensionis, quia illa unio partium materiæ quodammodo sequitur ex vi primæ unionis, qua Deus factus est homo integer et perfectus. Nam hæc unio requirit ut omnes partes humanæ naturæ eadem Verbi subsistentia subsistant.

21. Ad tertiam vero interrogationem dici potest, meruisse quidem Christum resurrectionem suam, atque adeo unionem animæ ad corpus, non tamen propterea necessarium esse ut meruerit aliquam unionem humanitatis ad Verbum, quia hæc in re ipsa non fuit dissoluta, sed mansit in anima et corpore, quæ licet inter se separata fuerint per mortem, non tamen a Verbo. Unde postea, eo ipso quod inter se unita fuerunt, mansit tota humanitas ad Verbum unita, non per novam unionem, sed per solas uniones partium quasi inter se conjunctas et unitas. Quod clarius patebit infra, quæst. 6.

22. Responsio. — Hæc responsio probabilis est, et quidem quod attinet ad tertium punctum, id pendet ex hoc, quid addat unio totius humanitatis ad Verbum supra uniones partiales animæ et corporis simul sumptas. Si enim nihil addit præter unionem animæ et corporis inter se, recte responsum est; si autem aliquid addit, illud sine dubio fuit Christo restitutum propter merita ejus, quia non est major ratio de resurrectione ipsa quam de hac unione, si aliquid addit, et quia totum hoc pertinet ad exaltationem Christo debitam propter mortem suam; an vero aliquid addat, infra, quæst. 6, dicendum est. Quoad secundum vero punctum, licet verum sit illam unionem partium materiæ, quæ per nutritiōnem acquirebatur, fuisse debitam Christo ex vi unionis, non video tamen cur negari debet etiam ratione meriti potuisse deberi, et fuisse debitam, sicut de gloria corporis dicimus; nam, hoc ipso quod aliquod donum supernaturale obtinendum sit post aliqua merita, quæ possunt esse digna illo præmio, potest cadere sub meritum, etiam si alio titulo debitum sit, ut jam non solum per modum proprietatis naturalis, sed etiam ex justitia debeatur. Et hinc in primo punto non est impossibile (quamvis hæc res sit mihi magis dubia) meruisse Christum perpetuam conservationem hujus unionis, sicut Gabriel, in 3, dist. 18, dub. 3, circa finem, dixit meruisse Christum perpetuitatem fruitionis animæ suæ, quamvis ipsam fruitionem non meruerit.

Quanquam enim hæc duo physice non distin-

guantur, quia per conservationem nulla res additur rei permanenti, et de se æternæ, tamen, moraliter considerata, et in ordine ad libertatem causæ conservantis, multum distant, ut per se constat. Et ita etiam explicatur, quia si perpetua conservatio non debetur ex merito, sicut Deus gratis dedit unionem, ita ex mera libertate sua posset illam non conservare sine læsione justitiae, vel alterius virtutis; at vero si intercedat meritum, jam ex justitia illam conservat, nec potest magis eam tollere, quam negare seipsum. Et confirmatur, quia cur non potuit mereri Christus, ut post mortem suam anima et corpus Verbo unita permanerent? Aut cur negabimus hoc meruisse, cum sub valore operum ejus, et totum contineri possit, et non videatur a Deo debitum alius titulus? Quanquam licet esset debitum, non esset negandum propter eam causam, ut dictum est. Item Christus meruit ut perpetuo glorificaretur tanquam Deus homo, hoc enim sensu dicitur dignus divinitate, Apoc. 5 (ut dictum est); ergo etiam meruit ut ea dignitas perpetuo conservaretur in humanitate sua. Itaque hæc pars mihi videtur probabilior.

23. Aliqui contra prædictam sententiam insurgunt quibusdam objectis. — Contra hanc vero sententiam objiciunt aliqui, quia perpetua conservatio est ex natura rei debita tali mysterio et unioni. Item, quia est imperfætio habere rem dependentem a meritis, sicut supra de unione ipsa dicebamus. Tertio, quia alias etiam dici posset meruisse Christum, intentionem gratiæ et virtutum, quia hæc etiam esse poterat major, et in merito fuit valor sufficiens. Quarto, quia esto hoc præmium sit possibile, tamen non constat Christum ordinasse sua merita ad tale præmium, neque ullus Sanctorum aut Doctorum id docuit, neque est necessarium, cum jam satis constaret Christo voluntas Patris de conservanda perpetuo unione. Denique, cum illa conservatio sit infinitum bonum, tali præmio ita exhauciretur meritum Christi, saltem quoad primum actum, ut nihil per illum posset nobis mereri.

24. Notabile. — Sed hæc et similia faciliori rem habent solutionem. Et imprimis sumo, quod recte conceditur, potuisse Christum hanc conservationem mereri, quod intelligendum est, servatis omnibus legibus connaturalibus merito, absque ulla dispensatione (ut sic dicam), quia potest actus meritorius Christi, non solum naturæ ordine, sed etiam

duratione; saltem per instans antecedere conservationem incarnationis ut sic. Nam, licet conservatio sit eadem actio cum prima effectione, connotat tamen perseverantiam, seu coexistentiam ad aliquam durationem successivam veram, seu imaginariam, aut mente conceptam; quod satis est ut conservatio et sit posterior quam actus meritorius, qui in primo instanti fit, et ut ex hac parte habeat sufficientem habitudinem ad illam, ut quantum est ex hoc capite, possit connaturali modo sub meritum talis actus cadere. Ex alio vero capite nihil deficit in Christo, ut per se manifestum est. Nam, quod hæc conservatio sit connaturalis, et quod, secluso merito, Deus ex se haberet voluntatem absolutam conservandi perpetuo illam unionem, non obstat, ut patet in gloria corporis, et in resurrectione. Unde infra, q. 19, generatim ostendemus, Christum sibi meruisse quidquid ex supernaturalibus connaturali modo mereri potuit, quia hoc est majoris perfectionis, et non est cur ei denegetur.

25. *Singulatum fit satis supra objectis.* — Per hæc ergo satisfactum est primæ objectio, nam debito connaturalitatis adjungi potest debitum justitiae. Ad secundam dicitur, in his, que tempore vel natura antecedunt meritum, imperfectionem esse dependentiam a subsequente merito, quia tunc non videntur a principio perfecte obtineri et possideri; in his vero quæ jam supponunt actum meritorium, nulla est imperfectio, quin potius major perfectio. Ad tertiam negatur similitudo de intensione, quia hæc a principio, et ante omne meritum data est, nec fuit conveniens ut in ea fieret aliqua mutatio, ut q. 7 late dicetur; conservatio autem nec data est, nec dari potuit in primo instanti, proprie de conservatione loquendo. Ad quartam, non oportet ut de singulis meritis et præmiis Christi speciali revelatione aut auctoritate constet, sed sufficit ut in generali aliquo principio, Scriptura, Patribus, et rationi consentaneo, contineantur; hujusmodi autem est, Christum meruisse quidquid connaturali modo potuit; de quo dicam latius disp. 40, sect. 2; item principium illud, quod Christus gloriam sui corporis meruit, potest ad hoc colligendum probabiliter conferre, quia si meruit illam gloriam, meruit æternam conservationem ejus; ergo et aliorum bonorum, quæ ad illam supponuntur. Neque est timendum quod hoc præmio exhauriatur aliquod meritum Christi, nam in eo est suffi-

27. Ultimo igitur addendum est, etiam meruisse Christum ut hæc unio hypostatica non quidem multiplicaretur, sed ut eadem quasi iterum atque iterum in rerum natura poneretur, quod per mysterium Eucharistiae supraffieri diximus. Quod quidem mysterium ex meritis Christi profectum esse, et in virtute illorum quotidie perfici certissimum est, sicut et ipsa sacramenta, ut infra, q. 62, art. 5, D. Thomas docet, et ibi dicemus.

cians infinitas ad hæc omnia præmia, ut supra, disp. 4, ostensum est, nec non dicta disput. 40 dicetur iterum. Et ex sequenti propositione, quam nemo negare potest, aperi- tissime constabit.

26. *Proponitur difficultis objectio. — Respondeatur.* — Sed dices tandem: ergo etiam homo purus, cum justificatur, potest mereri suæ gratiæ conservationem; unde et merebitur illam, sicut meretur primam gloriam, ut est probabile; id autem dici non potest, alioqui mereretur perseverantiae donum, quia conservatio gratiæ includit perseverantiae donum. Respondeo, quoad aliquid esse similitudinem, non vero quoad omnia. Itaque, sicut probabile est mereri hominem, per contritionem, primam gratiam, ita est probabile posse mereri, post ipsam adeptam, conservationem ejusdem; quia dum meretur primam gloriam, meretur illam ut æternam; ergo et perpetuam gratiæ conservationem, sine qua gloria esse non potest. At vero sicut non meretur gloriam ut absolute dandam, sed sub ea conditione, quam Concilium Tridentinum, sess. 6, adhibuit, videlicet, si in gratia decesserit, ita non meretur conservationem gratiæ ut absolute dandam, sed sub conditione, si homo ipse nihil commiserit gratiæ contrarium. Itaque debetur tali homini ex justitia, et ex vi meriti, ut non privetur gratia habituali, nisi mortaliter peccet; non est autem illi debitum quod ei detur ut non peccet, quia hoc non spectat ad intrinsecam et physicam gratiæ conservationem, de qua modo agimus, sed ad speciale donum perseverantiae, quod nullam conditionem includit, sed per illud absolute et simpliciter datur homini, ut gratiam non amittat, quod non eadit sub tale meritum. Et in hoc est magna differentia inter Christum et purum hominem; nam in Christo supponitur illa conditio ut connaturalis ac necessaria, quia ex se nihil poterat committere repugnans unioni, et ideo sine ulla conditio ne aut limitatione conservationem prædictam mereri potuit.

27. Ultimo igitur addendum est, etiam meruisse Christum ut hæc unio hypostatica non quidem multiplicaretur, sed ut eadem quasi iterum atque iterum in rerum natura poneretur, quod per mysterium Eucharistiae supraffieri diximus. Quod quidem mysterium ex meritis Christi profectum esse, et in virtute illorum quotidie perfici certissimum est, sicut et ipsa sacramenta, ut infra, q. 62, art. 5, D. Thomas docet, et ibi dicemus.

SECTIO V.

Utrum homines justi, qui præcesserunt, de condigno mereri potuerint incarnationem.

1. Hæc quæstio de omni pura creatura angelica et humana generaliter procedit, sed, claritatè gratia, de antiquis Patribus tractatur a Doctoribus, quia in eis potest esse aliqua ratio dubitandi, et resolutio quæstionis et ratio ejus eadem est de omnibus aliis. Ratio autem dubitandi esse potest, quia in illis hominibus videntur fuisse omnes conditions ad meritum de condigno requisitæ. Nam primum erat gratia sanctificans; deinde erat oratio procedens ex fide et spe hujus mystérii, et ex charitate ad Deum, et ad genus humanum; denique erat motio Spiritus Sancti, et ordinatio divina; ad hoc enim illis conferabantur gratia et auxilia, ut se disponerent ad hoc mysterium suscipiendum atque impletandum. Breviter tamen hæc quæstio tam de facto, quam de possibili definiri potest.

2. Dico ergo primo: nullus hominum meruit de condigno incarnationem Filii Dei. Est certa et communis Theologorum, quos sequenti sectione referam. Et ex Scriptura et Patribus probanda est testimoniis in tertia sectione adductis. Illa enim non tantum ipsius Christi, sed simpliciter omnia merita de condigno et ex justitia excludunt. Quibus addi potest Irenæ., lib. 5 contra hæres., c. 2, ubi inquit respectu peccati redemisse nos Christum summa justitia, respectu vero nostri, summa benignitate, quia nihil illi antea dederamus. Rationes, quibus ad hoc probandum D. Thomas utitur, præsertim prima et tertia, sunt efficacissimæ, quas in sequenti conclusione magis urgebimus. Et confirmari potest primo, quia merita antiquorum Patrium habuerunt condignum præmium in gloriam, et gratiæ augmento illi respondente; ergo non merebantur de condigno altius præmium, quale est incarnatione. Antecedens patet, quia respectu nostrorum meritorum hoc est condignissimum præmium; sed non erant altioris ordinis merita priorum hominum, neque enim ex perfectiori gratia operabantur. Secundo confirmatur, quia unus homo non meretur alteri homini primam gratiam de condigno; ergo multo minus potuerunt homines mereri Christo gratiam unionis, quæ prima in illo fuit. Tertio, quis dicat aliquid altius et majus meruisse primos homines, quam ipsum Christum? Si ergo ipse Christus

non meruit de condigno incarnationem, multo minus alii homines. Et hæc rationes convincent, antiquos Patres non tantum non meruisse incarnationem de condigno quoad substantiam ejus, verum neque quoad accelerationem ejus, seu alias circumstantias, ut patet facile applicando rationes factas. Quamquam contrarium hujus illationis sentiant Richardus, Bonaventura, Gabriel, Marsilius, Alexander Alensis, statim sectione sequenti citandi. Sed sine fundamento, quia etiam acceleratione (si tamen illa potest cadere sub merito) et aliæ circumstantiæ incarnationis ad altioremeritum gratiæ ordinem pertinent, qui non debetur operibus procedentibus a gratia creata, sed hæc in suo ordine habent condignum præmium, et ideo nihil extra illum, vel super illum de condigno merentur.

3. *Pura creatura incarnationem de condigno mereri non potuit.* — Dico secundo: nulla pura creatura potuit de condigno proprie et perfecte mereri incarnationem, etiamsi intercederet Dei promissio, quamvis, illa posita, esset aliquialis ratio meriti, aliquam similitudinem habens cum merito de condigno. Hæc conclusio est solum probabilis, et est consenteantia D. Thomæ et aliis Theologis citatis. Et explicatur breviter, et probatur primo, quia si considerentur gratia creata, et opera quæ ab illa procedunt, secundum se tantum, et intrinsecam suam naturam, solum habent naturalem proportionem, et condignitatem cum gloria, cuius semen est gratia, quæ cum unione hypostatica nec proportionem habent, nec condignitatem, cum gratia nec semen ejus sit, sed inferioris ejusdem ordinis, neque ex natura sua ad illam ordinetur. Secundo, si constituamus huic gratiæ superaddi divinam promissionem sub conditione operis, tunc esset quidem aliquod vestigium meriti de condigno, quia homini sic operanti sub tali promissione debitum esset præmium incarnationis, et quia illa opera ex divina ordinatione, et facta sub fide et spe illius promissionis antecedentis, haberent quemdam majorem valorem pertinentem quodammodo ad ordinem unionis hypostaticæ.

4. Tertio, quod posita hac promissione adhuc non esset in illis operibus meritum propriæ simpliciter de condigno, habens seu inducens veram rationem justitiae, ita declaro. Quia, quamvis promissio sub conditione operis ad perfectum meritum de condigno necessaria sit, non tamen sufficit, nisi opus, sub quo fit promissio, pensatis omnibus, suffi-

cientem valorem habeat, et respectu præmii moraliter condignum; at vero meritum puræ creaturæ, quantumvis in se perfectum, et factum sub illa promissione, semper est omnino inæquale in valore respectu præmii incarnationis, quia semper illud meritum manet finiti valoris intensive; incarnationem autem est præmium infiniti valoris simpliciter; sunt ergo prorsus inæqualia; *immo* illud meritum est quasi nihil respectu tanti præmii, et ideo promissio sub conditione illius non inducit veram ac propriam justitiam.

5. Objectio. — **Responsio.** — Dices: ergo saltem hoc modo concedendum est meruisse Patres antiquos de condigno incarnationem. Probatur sequela, quia illi habuerunt præmissionem incarnationis propter sua bona opera a gratia procedentia, ut patet ex illo Genes. 22: Benedicentur in semine tuo omnes gentes, quia obedisti voci meæ. In semine tuo, ait, quod, scilicet, est Christus, ut exposuit Paulus, ad Galat. 4; et Psalm. 131, ad David dicitur: *Juravit Dominus David reveritatem, et non frustrabitur eum, de fructu ventris tui ponam super sedem tuam.* Responsio: has præmissiones non fuisse antecedentes merita, et sub conditione operum factas, ut merita, quæ illis inniterentur, majorem aliquam vim habere possent, vel majorem obligationem inducere; sed fuisse consequentes, ex Dei benignitate et misericordia, quod satis patet ex forma ipsarum præmissionum, et ex verbis quibus fiunt. Quando vero præmissio vel collatio stipendiæ est tantum subsequens opus, non immutat ullo modo obligationem seu meritum, quantum est ex vi operis, ut in rebus humanis satis constat; et infra tractantes de Christi merito latius expli-candum est.

6. Dubium. — Ex dictis tamen obiter expiri potest quæstiuncula incidens, an homo purus possit de condigno mereri assumptionem suæ propriæ naturæ, scilicet, existens prius tempore in proprio supposito, habensque gratiam et divinam præmissionem, quod assumenda sit ejus natura, dummodo hoc vel illud operetur. Quidam enim existimant tale meritum impossibile esse, tum quia qui meretur, sibi meretur; at vero tale suppositum sibi mereri unionem non posset, cum non possit suppositum assumi; tum etiam quia tale suppositum suam potius destructionem mereretur, nam si ejus assumatur natura, suppositum ipsum creatum e medio tolli necesse est.

7. Mihil tamen videtur hoc meritum de condigno proprium, et inducens veram rationem justitiae, non esse possibile propter rationem factam; tamen, eo modo imperfecto quo dixi posse unum hominem mereri incarnationem in alia natura, existimo etiam posse in propria, quia opus alicujus non est magis efficax ad merendum bonum alterius naturæ, quam propriæ. Neque incarnationem facta in propria natura est majoris valoris, quam facta in aliena, et promissio Dei potuisset eodem modo intercedere. Nec ratio facta de destructione proprii suppositi efficax est; nam, licet suppositum sit quod operatur et meretur, tamen tota ratio operandi est ipsa natura, cuius bonum potest suppositum per tales operationes intendere, præsertim quia solum dicitur destrui suppositum quoad modum subsistendi; tota vero natura, et simpliciter idem homo maneret sub meliori modo subsistendi, et ideo destructione illius modi nihil obstat quominus hoc meritum possibile sit.

SECTIO VI.

Utrum homines justi, qui Christum præcesserunt, de congruo meruerint incarnationem, vel ejus accelerationem.

1. Quatuor dicendi modos invenio esse posse circa questionem istam. Primus est, affirmans antiquos Patres meruisse de congruo accelerationem incarnationis, vel alias circumstantias, ut, verbi gratia, quod ab ipsis descendenter Christus, non vero ipsam incarnationem. Ita opinantur Bonavent., in 3, d. 4, art. 2, q. 1; Gabr., art. 3, dub. 3; Richard., art. 3, q. 1; Almain., q. 1, dub. 3; Marsil., q. 5, art. 2, concl. 3 et 4, art. 3, dub. 1, concl. 1; et Alex. Alens., 3 p., q. 8, memb. 3, art. 2. Verum est tamen aliquos ex his magis videri loqui de merito de condigno, quam de congruo, et ideo negare illud respectu incarnationis, admittere vero respectu circumstantiarum, ut sectione præcedentे testigi. In hanc vero sententiam de merito congrui inclinant D. Thom., in 3, d. 4, q. 3, artie. 1, ad 4; Scot., in 4, d. 2, q. 1, ad 3; Sot., lib. 2 de Just. et jur., q. 1, art. 3, conc. 3. Et probatur prima pars affirmans, quia Patres antiqui erant justi, et amici Dei, et postulabant non quidem incarnationem ipsam (jam enim erant certi futuram illam), sed accelerationem ejus, ut patet ex illo Psal. 78: *Cito anticipent nos misericordie tue;* et ideo Psalm. 41 dicitur: *Propter misericordiam*

inopum, et gemitum pauperum nunc exurgam; ubi per particulam illam *nunc*, circumstantia temporis, et accelerationis significatur. Illi ergo Patres merebantur exaudiri saltem de congruo, quia congruum est ut Deus amicos suos exaudiat justa petentes; et ideo, quasi satisfaciens Deus eorum desideriis, interdum accelerationem hanc promittet, ut Isai. 51: *Cito veniet salus tua;* et Abac. 2: *Veniens veniet, et non tardabit;* et Daniel. 9: *Septuaginta hebdomadæ abbreviatæ sunt,* etc., ubi illud verbum premititur, *quia vir desideriorum es.*

2. Altera pars negans hujus opinionis probatur ratione secunda D. Thom. hic, art. 41, quia principium meriti non cadit sub illud meritum, cuius est principium, ut est commune axioma Theologorum, quod et in merito de condigno, et de congruo proportionaliter verum est, si utrumque cum suo principio conferatur; in utroque enim est eadem ratio proportionalis, scilicet, quia unumquodque meritum in suo genere supponit principium suum; sed incarnationem est principium et radix totius meriti antiquorum Patrum, tam de congruo quam de condigno; sicut ergo hac ratione intulit D. Thom. illos Patres non potuisse mereri de condigno incarnationem, eadem ratione concluditur, nec de congruo mereri potuisse. Et confirmari hoc potest variis modis, quos infra in tercia sententia, et respondendo argumentis, commodiori loco proponemus.

3. Secundus modus huic contrarius esse potest, meruisse antiquos Patres de congruo incarnationem, non tamen temporis accelerationem. Fundamentum prioris partis est, quia illi Patres non postulabant a Deo solam accelerationem, sed ipsam etiam executionem incarnationis, ut constat ex eorum verbis, Isai. 43: *Rorate, cali, desuper, et nubes pluant justum;* cap. 64: *Utinam dirumperes cœlos, et descenderes;* Psalm. 84: *Salutare tuum da nobis;* et in 105: *Visita nos, Domine, in salutari tuo;* Genes. 49: *Expectabo salutare tuum, Domine.* Hæc autem oratio meritoria erat saltem de congruo, ut patet ex ratione facta pro superiori sententia; congruum est enim ut Deus cooperetur hominibus justis, facientibus quod in se est, præser-tim ad ea bona consequenda, quæ ad salutem necessaria sunt. Nec vero huic orationi obstabat (quod Alexand. et Richard. supra insinuabant), illos Patres fuisse certos de futura incarnatione, quia sæpe Deus prædestinat

aliquid fieri, quod vult per hominum orationes impetrari, ut recte tractat Gregorius, 1 dialog., cap. 8, et explicari potest in ipso met Christo, qui orabat pro salute electorum, quos sciebat fore salvandos ex vi divinæ prædestinationis, per media tamen convenientia, et a Deo definita, quorum unum erat illa oratio; sic ergo illi antiqui Patres, licet fidem certam haberent de Christo venturo, merito tamen intelligebant Deum etiam velle ut ipsi aliquid facerent, et se disponerent ad tantum beneficium recipiendum; atque adeo ut suis orationibus et desideriis illud obtinarent. Fundamentum posterioris partis negantis est, quia illi Patres antiqui non potuerunt impetrare atque mereri accelerationem incarnationis, quia impossibile fuit tales accelerationem fieri; Deus enim, prædefiniendo ab æterno incarnationem, simul prædefinivit quo tempore esset futura; illud autem tempus expleri potuit, juxta illud ad Galat. 4: *Quando venit plenitudo temporis,* etc., ad quod non fuerunt necessariae orationes, quia ipsum tempus natura sua fluit; at vero immutari, seu accelerari, aut differri non potuit, quia decretum Dei est immutabile, et contrarium hujus a Deo petere esset impium; ergo non potuit hoc cadere sub meritum; sed solum, ut illud ipsum, quod a Deo prædefinitum fuerat, eodem tempore, et modo quo fuerat dispositum, propter merita et orationes justorum mandaretur executioni.

4. Tertius modus esse potest, negans simpliciter antiquos Patres meruisse tam accelerationem incarnationis, quam ipsam incarnationem. Fundamentum est, quia nulla operatio procedens a gratia creata potest mereri etiam de congruo unionem hypostaticam, nec circumstantias, seu accelerationem ejus, quia sunt diversorum ordinum. Quod ita proportionaliter explicatur, quia magis distat ordo gratiæ creata ab ordine unionis hypostaticæ, quam ordo naturæ ab ordine gratiæ; sed non potest homo purus per opera facta viribus naturæ mereri etiam de congruo gratiam, vel auxilium, vel ut citius vocetur, neque aliiquid simile; ergo nec potest homo justus per opera procedentia a gratia creata mereri etiam de congruo incarnationem, vel accelerationem; quam proportionem optime confirmant verba Augustini, de Prædest. Sanct., cap. 45: *Ea gratia fit omnis homo Christianus, qua ab initio ille homo factus est Christus;* sicut ergo non potuit homo mereri de congruo, ut Christianus fieret, neque ut